

Rautatiealan **SÄÄNTELYELIN**

Palvelupaikkasääntelyn kehittyminen ja valvonta

15.11.2017
Juha Karjanlahti

Esityksen sisältö

- Sääntelyelimen palvelupaikkojen valvontatoimenpiteet ja niiden tarkoitus
- Euroopan komission palvelupaikoille pääsyä koskeva täytäntöönpanoasetus

Säätelyelimen palvelupaikkojen valvontatoimenpiteet ja niiden tarkoitus

Palvelupaikkojen valvonta

- Rautatiealan toimijoille tarjottavat palvelut yksi sääntelyelimen keskeisiä valvontakohteita (rautatielain 71 b §)
- Palvelupaikkoja mm. matkustaja-asemat, tavaraliikenneterminaalit, huoltovarikot, järjestelyratapihat, pysäköintiraiteet, tankkauspaikat
- Palvelupaikan ylläpitäjiä koskevat jo rautatielain perusteella monet velvoitteet
 - Tasapuolinen pääsy palvelupaikalle ja palveluihin
 - Hinnoittelu
 - Tietojen julkaiseminen.
- Velvoitteet tarkentumassa komission palveluihin pääsyä koskevan täytäntöönpanoasetuksen myötä.

Säätelyelimen palvelupaikkaselvitykset

- Ensivaiheessa säätelyelimen kartoitettava toimijat ja toimijoiden tunnettava velvoitteet
 - Tietojen kerääminen ja tiedottaminen lain velvoitteista
 - Valvonta.
- Säätelyelin kartoittaa palvelupaikan ylläpitäjiä ja niiden toimintatapoja vaiheittain
 - Huoltopalvelut vuonna 2016
 - Matkustaja-asemat 2016-17
 - Tavaraliikenneterminaalit (ei merisatamat); käynnissä.

Huomioita palvelupaikkaselvityksistä

- VR-Yhtymä Oy merkittävä palvelupaikan ylläpitäjä huoltopalveluissa maankattavalla verkostollaan
- Myös matkustaja-asemien osalta VR-Yhtymä selvästi merkittävin palvelupaikan ylläpitäjä (yli 40 asemaa)
 - Käytössä olevia asemarakennuksia yhteensä 65 kpl
 - Myös Liikennevirasto hallinnoi useita asemia (7 kpl)
 - Hyvin erityyppisiä palvelupaikan ylläpitäjiä; yhteensä 12 kpl.
- Tietojen julkaisu palveluista vielä harvalukuista
 - Vaatii sääntelyelimeltä lisää toimenpiteitä.
- Tavaraliikenneterminaaleilla monia hallinnoijia
 - Rautateiden markkinasääntely monelle vielä tuntematonta.

Euroopan komission palvelupaikoille pääsyä koskeva täytäntöönpanoasetus

Komission täytäntöönpanoasetuksen keskeinen sisältö (1)

- Sääntelyelimellä hakemuksen perusteella poikkeuslupien myöntämismahdollisuus :
 - Suurelta osin asetuksesta tai osasta artikloja (ei rautatielaista)
 - Ei strategisesti tärkeitä,
 - Kilpailulliset markkinat tai
 - Negatiivinen vaikutus palvelumarkkinoihin.
- Itsepalvelumahdollisuuden täsmentyminen
- Palvelupaikkakuvaus ja sen julkistaminen
 - Rataverkon haltijan rooli
 - Rautatiesektori yhdessä sääntelyelinten kanssa määrittelevät vakiopohjan tietojen toimittamiselle verkkoselostukseen.

Komission täytäntöönpanoasetuksen keskeinen sisältö (2)

- Samalla palvelupaikalla voi olla useita palvelupaikan ylläpitäjiä
- Indikatiivisen, reaaliaikaisen tiedon ylläpito tarjolla olevasta kapasiteetista (reunaehtojen vallitessa).
- Rataverkon haltijan ja palvelupaikan ylläpitäjän sekä toisiinsa yhteydessä olevien palvelupaikkojen yhteistyö => kapasiteetin koordinointi
- Yksityiskohtainen hakuprosessi
 - Sääntelyelin asettaa määräajan, jossa palvelupaikan ylläpitäjän vastattava pyyntöön (rautatielaki: sääntelyelin voi asettaa)
 - Ei esim. vuosirytmiiä määrätty (kuten ratakapasiteetin haussa).

Komission täytäntöönpanoasetuksen keskeinen sisältö (3)

- Yksityiskohtaiset prosessit hakemuksen käsittelylle, kun päällekkäisiä pyyntöjä:
 1. Koordinointiprosessi (prioriteettikriteerit, ei myönnetyn kapasiteetin pakkoperuutusta)
 2. Toteuttamiskelpoisen vaihtoehdon kartoittaminen
 3. Kieltäytyminen tarjoamisesta ja hakijan mahdollisuus valittaa sääntelyelimelle
 4. Sääntelyelin voi määrätä asianmukaisen osuuden kapasiteetista.
- Menettelyt käytöstä poistuneen palvelupaikan tarjoamiseksi vuokralle.

Nykyinen vs. täytäntöönpanoasetuksen mukainen sääntely

Rautatielaki

- Perustiedot julkistettava
- Hinnoitteluvälitteet
- Velvoite tarjota palvelua; toteuttamiskelpoinen vaihtoehto syy kieltäytyä
- Sääntelyelin voi määrätä, että asianmukainen osuus kapasiteetista myönnettävä.

Täytäntöönpanoasetus

- Tiedot julkistettava vakiosisältöisenä
- Yhteistyö rataverkon haltijoiden ja palvelupaikan ylläpitäjien välillä
- Yksityiskohtaiset haku- ja koordinointiprosessit (esim. toteuttamiskelpoisen vaihtoehdon kartoitus)
- Poikkeusluvut osaksi mahdollisia.

Jatkossa tapahtuu

- Täytäntöönpanoasetuksen julkaiseminen ja soveltamisen alkaminen (pääosin kesäkuu 2019)
- Vakiopohjan määrittely tietojen toimittamiselle verkkoselostukseen
- Sääntelyelin asettaa määräajan palvelupyyntöön vastaamiselle
- Sääntelyelinten verkoston yhteiset periaatteet poikkeuslupien myöntämisperusteille
- Palvelupaikan ylläpitäjien mahdolliset poikkeuslupahakemukset
 - Alkaen 2019 alku.

Rautatiealan
SÄÄNTELYELIN

Kumpulantie 9, 00520 Helsinki

PL 467, 00101 Helsinki

Puhelin 029 534 5000

www.saantelyelin.fi